

Občané o politických stranách

Ve dnech 22. – 29. 4. 2002 uskutečnilo CVVM SoÚ AV ČR v rámci výzkumu *Naše společnost 2002 na reprezentativním souboru 1133 dotázaných ve věku od 15 let šetření týkající se postojů k politickým stranám. Informace obsahuje základní výsledky, data za jednotlivé dílčí skupiny jsou uvedena pouze v případě dostatečného zastoupení reprezentantů těchto skupin v souboru.*

Všem respondentům byla nejprve položena otázka zaměřená obecně na chování politických stran.¹ Podle aktuálních výsledků (viz tabulka č. 1) necelé dvě třetiny respondentů (63 %) hodnotí chování stran kriticky, přičemž 41 % dotázaných se chování stran celkově příliš nelíbí a 22 % je podle vlastního vyjádření situací znechuceno. Naproti tomu 26 % dotázaných má výhrady pouze k některým stranám a 2 % respondentů s tím, jak se strany obecně chovají, vyjadřují spokojenost. V porovnání s lednem tohoto roku došlo k mírnému poklesu plošně kritických vyjádření a k vzestupu podílu těch, kdo mají výhrady pouze k některým stranám. V posledních třech letech názory na chování stran jen mírně kolísají – plošná nespokojenost se pohybuje v rozmezí 63 – 70 %.

Tabulka č.1 – Postoj k chování politických stran v letech 1996 až 2002

rok	96				97		98		99		00	01	02	
měsíc	2	4	5	6	4	10	2	6	2	9	6	6	1 ²	4
Zcela spokojen	5	6	7	14	1	1	1	3	1	1	2	2	2	2
Výhrady k některým stranám	39	38	40	51	25	22	21	32	27	21	20	26	22	26
Celková kritika chování stran	27	27	24	17	35	39	39	33	37	40	38	38	43	41
Znechucení politickou situací	11	9	10	5	28	30	35	22	27	30	31	26	25	22
Nezajímá se	18	20	19	13	11	8	4	10	8	8	9	8	8	9

procenta ve sloupcích, velikost náhodné statistické chyby je +3 procentní body

Relativně spokojenější s chováním stran jsou lidé s dobrou životní úrovní a příznivci ODS. Naopak důchodci, nezaměstnaní a stoupenci KSČM vyjadřují častěji své znechucení.

Všem respondentům jsme pro doplnění položili také otevřenou otázku: „**Ke které politické straně máte největší výhrady?**“ Po dotázaných jsme požadovali, aby uváděli stranu na prvním a druhém místě (viz tabulka č. 2).

¹ Otázka: „*Pokuste se celkově zamyslet nad tím, jak se strany chovají. Jste s tím spokojen, k chování některých stran máte výhrady, celkově se Vám chování stran příliš nelíbí, nebo jste situací znechucen?*“

² Šetření probíhalo ve dnech 21. - 28. 1. 2002, tedy po rozpadu čtyřkoalice.

Tabulka č.2 – Výhrady občanů k politickým stranám

	NA 1. MÍSTĚ	NA 2. MÍSTĚ	CELKEM UVEDLI
KSČM	35	13	48
ODS	26	16	42
SPR-RSČ	9	9	18
ČSSD	7	17	24
US-DEU	7	10	17
Koalice	4	6	10
KDU-ČSL	3	8	11
ODA	1	2	3

Sloupcová procenta, dopočet do 100 % tvoří další uváděné strany a odpovědi „neví“

Nejčastěji byly **na 1. místě** uváděny KSČM (35 %) a ODS (26 %). **Na 2. místě** se rozdělení „hlasů“ poněkud vyrovnalo – ČSSD zde uvedlo 17 %, ODS 16 %, KSČM 13 %, US 10 %, SPR-RSČ 9 % a KDU-ČSL 8 % dotázaných. **Celkově vyjádřila výhrady** skoro polovina respondentů vůči KSČM, asi dvě pětiny k ODS, čtvrtina k ČSSD, necelá pětina k SPR-RSČ či US-DEU a asi desetina ke KDU-ČSL nebo „Koalici“. Ke „Koalici“ jako celku a k subjektům v ní zastoupeným vyjádřilo výhrady celkem 35 % dotázaných.³ Oproti lednu 2002 mírně poklesla četnost vyjádřených výhrad vůči ČSSD a ODS, což představuje nejen potvrzení posunu zaznamenaného v mezidobí od června 2000 do ledna 2002, ale i jeho další pokračování. Pokles výhrad k ODA oproti lednu zřejmě souvisí s tím, že okolnosti provázející rozpad někdejší „Čtyřkoalice“ již opustily popředí zájmu sdělovacích prostředků i veřejnosti. Naopak poměrně citelný nárůst výhrad byl zaregistrován u KSČM, která v pozici nejkritičtěji vnímané strany vystřídala ODS, a u od roku 1998 mimoparlamentní SPR-RSČ.

Tabulka č.3 – Výhrady občanů vůči politickým stranám od února 1998 do ledna 2002

	únor 98	únor 99	červen 00	leden 02	duben 02
KSČM	25	33	32	37	48
ODS	65	50	59	47	42
ČSSD	11	25	48	29	24
SPR-RSČ	43	7	4	10	18
US-DEU*	7	39	26	19	17
KDU-ČSL	15	17	12	12	11
Koalice (4K)	-	-	2	14	10
ODA	19	-	-	17	3

sloupcová procenta, dopočet do 200% tvoří výhrady k dalším stranám a odpovědi "nevím"

** v předchozích šetřeních US*

Tabulka č.4 – Výhrady k chování některých stran podle stranických preferencí a sympatií

Výhrady	všichni	voliči a sympatizanti					
		KSČM	ČSSD	KDU-ČSL	Koalice	US-DEU	ODS
ke KSČM	48	1	37	66	77	64	79
k ČSSD	24	29	1	27	41	31	43
ke KDU-ČSL	11	13	16	1	1	4	15
ke „Koalici“	10	16	15	1	0	0	12
k US-DEU	17	31	30	4	0	0	14
k ODS	42	86	54	59	41	53	1

sloupcová procenta, dopočet do 200 % tvoří výhrady k dalším stranám a odpovědi "nevím".

³ Tento údaj se od prostého součtu dílčích údajů v tabulce č. 2 liší o „duplicitní“ případy, kdy respondenti uvedli na prvním i na druhém místě subjekt začleněný do „Koalice“.

Tabulka č.5 – Výhrady k chování „Koalice“ nebo subjektů v ní začleněných podle stranických preferencí a sympatií

všichni dotázaní	voliči a sympatizanti					
	KSČM	ČSSD	KDU-ČSL	Koalice	US-DEU	ODS
35	54	54	7	4	1	38

procenta, dopočet do 100 % u každého údaje tvoří respondenti, kteří mezi dvěma stranami, k nimž mají největší výhrady, neuvedli „Koalici“, ani žádný z jejich členských subjektů

Jak vypadá situace z hlediska stranických preferencí a sympatií respondentů, pokud jde o politické strany a uskupení mající významnější voličskou podporu, ukazují tabulky č. 4 a 5. Výhrady příznivců KSČM a ČSSD jsou celkem pochopitelně ve zvýšené míře směřovány do pravé části politického spektra a zejména pak k ODS, ale poměrně časté byly i výhrady vzájemné. Dotázaní, kteří preferují KDU-ČSL, zaujímají výrazně častěji kritický postoj na jedné straně k ODS a na druhé straně ke KSČM. Asi čtvrtina z nich však mezi dvěma stranami, k nimž má největší výhrady, jmenovala rovněž ČSSD. Ti, kdo se hlásí k ODS, k US-DEU nebo ke „Koalici“, pak relativně častěji vyjadřovali výhrady zejména k chování KSČM a v menší míře i k ČSSD. I zde ale nezanedbatelná část respondentů adresovala své výtky ideologicky blízkému uskupení.

*Tisková informace PV20523
Výzkum V02-04, otázky PV.8, PV.9
Zpracoval Jan Červenka
Vydáno dne 23. května 2002*